

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

*НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни*

***“ГРОШОВО-КРЕДИТНІ СИСТЕМИ
ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН”***

(для бакалаврів, спеціалістів)

Київ 2005

Підготовлено кандидатом економічних наук, доцентом *І. Я. Софіщенко*

Затверджено на засіданні кафедри банківської та страхової справи
МАУП (протокол № 18 від 15.11.01)

Перезатверджено на засіданні кафедри банківської і страхової справи (про-
токол № 2 від 06.09.05)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Софіщенко І. Я. Навчальна програма дисципліни “Грошово-кредитні системи зарубіжних країн” (для бакалаврів, спеціалістів). — К.: МАУП, 2005. — 24 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Грошово-кредитні системи зарубіжних країн”, рекомендації щодо організації самостійної роботи, теми рефератів, вказівки до виконання контрольної роботи, завдання для контрольних робіт, питання для самоконтролю студентів, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2005

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма дисципліни “Грошово-кредитні системи зарубіжних країн” призначена для підготовки фахівців зі спеціальності “Банківська справа”.

Мета курсу — розглянути, вивчити й узагальнити досвід зарубіжних країн щодо створення національних грошово-кредитних систем та інтеграції їх до світової фінансової системи, проаналізувати шляхи вирішення проблем підвищення ефективності функціонування грошово-кредитних систем.

Основні завдання курсу:

- вивчити зміст основних економічних категорій, що визначають характер функціонування грошових і кредитних систем у зарубіжних країнах;
- визначити систему факторів, що впливають на формування національних грошово-кредитних систем;
- навчитися аналізувати сучасні проблеми розвитку грошового обігу та кредитної системи і знаходити шляхи їх вирішення виходячи із аналізу досвіду зарубіжних країн;
- набути навичок аналізу шляхів розвитку вітчизняної грошово-кредитної системи в контексті загальноцивілізаційних процесів.

Під час вивчення дисципліни студенти мають спиратися на здобуті знання з курсів “Гроші та кредит”, “Фінанси”, “Банківська справа”.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни

“ГРОШОВО-КРЕДИТНІ СИСТЕМИ
ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН”

№ пор.	Назва розділу і теми
1	Предмет, метод і завдання курсу “Грошово-кредитні системи зарубіжних країн” <i>I. Основні принципи функціонування грошово-кредитних систем у зарубіжних країнах</i>
2	Грошова система зарубіжних країн та основні етапи її еволюції
3	Кредитна система зарубіжних країн та основні етапи її розвитку <i>II. Особливості функціонування грошово-кредитних систем окремих зарубіжних країн</i>
4	Грошово-кредитна система США
5	Грошово-кредитна система Японії
6	Грошово-кредитна система Франції
7	Грошово-кредитна система Німеччини
8	Грошово-кредитна система Великої Британії
9	Грошово-кредитна система Росії
10	Особливості функціонування грошово-кредитної системи в країнах з перехідною економікою
11	Особливості функціонування грошово-кредитної системи в нових індустріальних країнах
12	Особливості функціонування фінансової та грошово-кредитної системи в країнах, що розвиваються

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни
“ГРОШОВО-КРЕДИТНІ СИСТЕМИ
ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН”

Тема 1. Предмет, метод і завдання курсу “Грошово-кредитні системи зарубіжних країн”

Предмет, метод і завдання курсу. Значення курсу для підготовки фахівців банківської справи. Функції грошово-кредитної системи в економіці зарубіжних країн. Поняття моделі кредитно-грошової системи, її структурні елементи та основні принципи функціонування. Історичні, географічні, соціально-культурні, економічні чинники, їх вплив на формування моделей грошово-кредитних систем. Фінансові ринки: структура, функції та роль у розвитку сучасної грошово-кредитної системи в економіці зарубіжних країн. Види фінансових посередників та їх функції. Грошово-кредитна політика держави: цілі та інструменти. Грошово-кредитні реформи та їх вплив на розвиток грошово-кредитних систем.

Література [5–7; 12; 18; 23]

Розділ I. Основні принципи функціонування грошово-кредитних систем у зарубіжних країнах

Тема 2. Грошова система зарубіжних країн та основні етапи її еволюції

Поняття грошової системи. Види й основні елементи грошової системи. Національна валютна система: поняття та елементи. Грошова система та її функції. Емісійні механізми в зарубіжних країнах. Інфляційні процеси в економіці зарубіжних країн і грошово-кредитна політика. Ринки грошей, типи та механізми їх функціонування.

Основні етапи розвитку грошових систем. Загальні закономірності формування грошових і кредитних систем у період становлення капіталізму. Золотий стандарт і сталість грошово-кредитних систем. Перехід від металевих до паперових грошових систем під час Першої світової війни. Світова економічна криза 1923–1933 рр., її особливості й наслідки для кредитних систем. Закономірності розвитку грошових і кредит-

них систем у повоєнні роки. Грошові та кредитні системи на сучасному етапі розвитку.

Національна валютна система та її складові. Інтегрування національних грошових систем. Західноєвропейська інтеграція та перехід до євро: цілі й основні етапи.

Література [5; 7; 9; 11; 14; 17; 18; 21; 23]

Тема 3. Кредитна система зарубіжних країн та основні етапи її розвитку

Поняття кредитної системи. Структура кредитної системи, види кредитних установ. Концентрація й централізація банківського капіталу. Універсалізація та інтернаціоналізація банківської діяльності. Банківські монополії та їх форми, транснаціональні банки. Конкуренція в банківській сфері. Утворення електронних систем міжбанківських переказів. Банківська криза: поняття, причини, форми й наслідки. Розгляд систем страхування депозитів у різних країнах. Контроль за діяльністю комерційних банків.

Моделі банківських систем у країнах з розвинутою ринковою економікою: англійська, американська, німецька та японська, їх основні ознаки. Історичні та економічні чинники формування моделей. Взаємозв'язок банків і промисловості, особливості структури фінансового ринку. Інтеграційні процеси у світовій економіці та трансформація національних банківських систем.

Моделі банківських систем у країнах з недостатньо розвинутою або нерозвинутою ринковою структурою: латиноамериканська, моделі країн з перехідною економікою, моделі країн, що розвиваються; їх особливості. Проблеми розвитку фінансових ринків у країнах з економікою, що трансформується.

Література [5–7; 9; 11; 12; 14; 17; 18; 23]

Розділ II. Особливості функціонування грошово-кредитних систем окремих зарубіжних країн

Тема 4. Грошово-кредитна система США

Становлення й розвиток грошової системи США. Особливості розвитку грошової системи США до 1913 р. Особливості грошової системи США у роки Першої світової війни та у повоєнні роки до краху золотого стандарту. Причини краху золотого стандарту. Девальвація долара у

1934 р., її цілі та особливості. Інфляція у роки Другої світової та у повоєнні роки. Долар у ролі світової резервної та розрахункової валюти. Сучасна структура грошового обігу США та стан долара. Федеральна резервна система США: структура і принципи функціонування. Федеральна резервна система і грошовий обіг у США.

Формування кредитної системи США. Федеральний резервний акт 1913 р. і зміни у кредитній системі. Федеральна резервна система, її становлення й організаційна структура.

Структура кредитної системи США. Федеральні резервні банки — емісійний центр країни, їх функції та операції. Комерційні банки: приховані форми концентрації, особливості організації та операцій. Національні банки і банки штатів. Комерційні банки США: особливості їх розвитку та функціонування. Закон Гласса — Стигола 1933 р. та його роль у формуванні специфіки американської моделі банківської системи. Зміни у діяльності комерційних банків, внесені відповідно до банківських законів. Спеціальні кредитно-фінансові інститути у США. Позичково-ощадні банки в США, їх діяльність на фінансових ринках. Договірні фінансові установи США та зростання їх ролі. Інвестиційні банки США, їх функції на ринку капіталу США.

Грошово-кредитна політика, її еволюція та особливості в сучасних умовах. Загальні і селективні методи регулювання. Роль грошових агрегатів у регулюванні грошового обігу у США.

Моноцентрична модель фондового ринку США. Нью-Йоркська фондова біржа та її роль на ринку капіталу США. Розвиток позабіржового ринку США. Інтернаціоналізація фінансового ринку США.

Література [2; 8; 9; 11; 12; 15; 23]

Тема 5. Грошово-кредитна система Японії

Генезис грошової системи Японії. Особливості розвитку грошової системи і грошового обігу до Другої світової війни. Інфляція у період Другої світової війни. Особливості відбудовного періоду. Валютна система Японії. Перетворення єни на регіональну і світову резервну валюту. Проблеми стабілізації курсу єни в сучасних умовах.

Становлення і розвиток кредитної системи Японії. Японські комерційні банки. Процеси концентрації банківського капіталу в Японії. Роль японських банків у створенні дзайбацу. Провідні японські банки, їх роль у фінансуванні економіки та її прискореного розвитку.

Особливості розвитку кредитної системи Японії до Другої світової війни та після неї. Роль кредитно-банківської системи після Другої сві-

тової війни. Банк Японії, його управління, функції та операції. Комерційні банки, особливості їх організації та операцій. Спеціальні кредитно-фінансові установи. Сучасні проблеми розвитку кредитної системи Японії, банківська криза 1998 р. у та її наслідки. Реформа кредитної системи Японії у 1998–2000 рр., її мета та основні етапи.

Доми цінних паперів у Японії. Токійська фондова біржа.

Грошово-кредитна політика Японії. Особливості та механізм грошово-кредитного регулювання. Основні напрямки регулювання.

Література [2; 3; 6; 7; 10–13; 18; 23]

Тема 6. Грошово-кредитна система Франції

Еволюція грошової системи Франції. Грошовий обіг Франції до Першої світової війни. Інфляція у період та після Першої світової війни. Грошова реформа у 1928 р. та причини збереження Францією золотого стандарту під час світової економічної кризи 1929–1933 рр. Інфляція під час Другої світової війни та в повоєнні роки, її особливості. Зона франка. Еволюція грошової системи Франції в умовах західноєвропейської інтеграції.

Будова і структура кредитної системи. Особливості розвитку кредитної системи Франції після Другої світової війни. Хвилі націоналізації у Франції: чинники та наслідки. Націоналізація банків відповідно до закону 1982 р.

Банк Франції, особливості його функцій. Особливості кредитно-грошового регулювання у Франції та функції банку Франції. Характерні особливості французьких комерційних банків. Провідні французькі комерційні банки. Особливості процесів концентрації банківського капіталу у Франції. Французькі ділові банки. Фінансовий інжиніринг у ділових банках. Трансформація банківської системи країни в умовах західноєвропейської інтеграції.

Мережа спільного та кооперативного кредитування Франції.

Депозитно-консигнаційні каси Франції та їх роль у довгостроковому фінансуванні економіки. Характеристика інших кредитних установ Франції.

Механізм грошово-кредитної політики Франції, роль держави в її формуванні та здійсненні. Еволюція грошово-кредитної політики в умовах західноєвропейської інтеграції.

Література [2; 7; 11–13; 18; 23]

Тема 7. Грошово-кредитна система Німеччини

Еволюція грошової системи. Грошова система Німеччини до Першої світової війни. Гіперінфляція у роки Першої світової війни. Грошова реформа 1924 р. Скасування золотого стандарту під час світової економічної кризи. Грошова система Німеччини у період підготовки та під час Другої світової війни. Грошова реформа 1948 р. за Л. Ерхардом. Еволюція ролі марки в Європейській валютній системі. Зміни у грошовій сфері після об'єднання зі Східною Німеччиною. Грошова система Німеччини та її еволюція в процесі західноєвропейської інтеграції. Роль німецької грошово-кредитної системи в процесах переходу до євро.

Будова і структура кредитної системи. Німецький федеральний банк (бундесбанк), його організаційна структура, управління, завдання та функції.

Грошово-кредитна політика. Особливості грошово-кредитного регулювання у Німеччині. Основні інструменти грошово-кредитної політики. Еволюція грошово-кредитної політики в умовах західноєвропейської інтеграції.

Універсальні банки Німеччини та процеси концентрації банківського капіталу. Місце універсальних банків у банківській системі Німеччини. Комерційні банки: гроссбанки, регіональні та інші, особливості їх організації та операцій.

Мережа народних банків і банків Райффайзена. Система ощадкас у Німеччині. Інші фінансові установи кредитної системи країни, їх роль у процесах руху фінансових ресурсів.

Фінансовий ринок Німеччини: основні етапи розвитку та сучасний стан.

Література [2; 5–7; 10–13; 18; 23]

Тема 8. Грошово-кредитна система Великої Британії

Генезис грошової системи. Грошовий обіг Англії до Першої світової війни. Інфляція у період та після Першої світової війни. Мотиви повернення до золотого стандарту методом реставрації. Грошова реформа 1925–1928 рр. Крах золотого стандарту та поява “стерлінгової зони”. Інфляція під час Другої світової війни та у повоєнні роки. Причини й наслідки девальвації фунта стерлінгів у 1949 і 1967 р. Падіння ролі фунта стерлінгів у міжнародних розрахунках. Особливості організації грошового ринку країни. Проблеми входження до зони євро.

Сучасна кредитна система Англії та її розвиток. Банківські закони 1979 і 1987 р. Банк Англії, його утворення, управління, функції та роль. Комерційні банки, у тому числі клірингові, торгові, іноземні, облікові (вексельні контори) тощо, особливості їх організації та операцій. Види кредитних установ Великої Британії. Британські вексельні контори, їх роль на грошовому ринку.

Британські торгові доми, будівельні товариства та інші фінансові установи кредитної системи.

Механізм грошово-кредитного регулювання Великої Британії. Еволюція грошово-кредитної політики в умовах західноєвропейської інтеграції.

Література [2; 5–7; 10–13; 17; 23]

Тема 9. Грошово-кредитна система Росії

Грошова система Росії епохи металевих грошей і золотого стандарту. Грошові реформи в Росії, мета й особливості здійснення. Особливості грошового обігу до 1913 р. Грошовий обіг періоду Громадянської війни. Особливості грошового обігу в умовах адміністративно-командної системи господарювання. Національна валютна система Росії в період монополії зовнішньої торгівлі. Трансформація грошової системи в перехідній економіці. Формування національної валютної системи та її інтеграція у світову.

Становлення кредитної системи в Росії до 1913 р. Основні види банківських установ та їх види. Характер банківських операцій у дореволюційній Росії. Банківська система епохи соціалізму, її завдання та функції. Кредитна реформа 1930 р. та процес одержавлення кредиту.

Реорганізація кредитної системи Росії в умовах перехідної економіки. Центральний банк Росії та його функції. Характер грошово-кредитного регулювання. Банківська система сучасної Росії. Спеціальні кредитно-фінансові установи в Росії.

Розвиток фінансового ринку в Росії. Фінансова криза 90-х років ХХ ст., основні чинники і наслідки.

Література [11; 12; 19; 22]

Тема 10. Особливості функціонування грошово-кредитної системи в країнах з перехідною економікою

Утворення національної грошової системи в країнах з перехідною економікою. Формування механізму регулювання обігу національних

грошей. Інфляційні процеси в економіках країн з трансформаційною економікою, грошові реформи. Проблеми становлення національної валютної системи. Конвертованість нових національних валют. Грошово-кредитна політика й особливості її інструментарію у країнах з перехідною економікою.

Необхідність утворення власної кредитної системи. Завдання центрального банку, його функції та труднощі становлення. Формування дволанкової структури кредитних систем у країнах з перехідною економікою. Система комерційних банків. Формування “нових” комерційних банків, їх операції. Іноземні банки і кредитні системи країн з перехідною економікою. Спеціальні кредитно-фінансові установи та проблеми їх розвитку.

Проблеми формування і розвитку фінансових ринків у країнах з перехідною економікою. Процеси приватизації та створення фондових ринків. Ринки державних цінних паперів, їх роль у розвитку фінансових ринків.

Література [11; 12; 19]

Тема 11. Особливості функціонування грошово-кредитної системи в нових індустріальних країнах

Особливості розвитку грошово-кредитних систем нових індустріальних країн (НІК) Латинської Америки. Становлення і розвиток національних грошових систем після отримання незалежності. Центральний банк та особливості регулювання грошово-кредитної системи в НІК Латинської Америки. Інфляція та грошові реформи. Особливості становлення національної валютної системи. Роль комерційних банків НІК Латинської Америки в забезпеченні економічного зростання. Реформи банківської системи 80-х років ХХ ст., зміст і наслідки. Проблеми інтегрування фінансових ринків, що зростають, у світовий фінансовий ринок.

Формування національних грошових і валютних систем у НІК Південно-Східної Азії. Роль державного грошово-кредитного регулювання та забезпечення стабільності грошової системи. Особливості формування кредитної системи в НІК Південно-Східної Азії. Небанківські фінансові установи та їх функції. Фінансова криза і реформування фінансових ринків у 90-х роках ХХ ст.

Література [1; 7; 11; 20]

Тема 12. Особливості функціонування грошово-кредитної системи в країнах, що розвиваються

Загальні особливості грошових і кредитних систем країн, що розвиваються. Двоїтий характер грошової системи. Ефект валютного заміщення. Випуск національних валют. Боротьба країн, що розвиваються, за валютну незалежність. Проблеми валютної інтеграції. Колективні валюти країн, що розвиваються.

Валютні блоки. Валютні зони. Ломейські конвенції. Програма колективних дій країн “третього світу”: валютно-фінансовий аспект.

Роль грошово-кредитного співробітництва у вирішенні економічних проблем країн, що розвиваються. Розвиток грошово-кредитного співробітництва у країнах Латинської Америки, Азії та Африки. Формування колективних банків. Співробітництво на регіональному і субрегіональному рівні.

Характер інфляційних процесів та антиінфляційна політика.

Особливості центральних банківських установ у країнах “третього світу”. Типи центральних банківських установ. Контроль за іноземними банками. Утворення національних кредитних установ. Система банків у країнах, що розвиваються. Банки розвитку, їх значення для забезпечення економічного розвитку. Неформальний фінансовий сектор. Розвиток ринків капіталу у країнах “третього світу”.

Література [1; 11; 20]

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Організація самостійної роботи має на меті індивідуалізацію навчання студента: розширення творчих здібностей, вироблення навичок роботи з науковою, навчальною та довідковою літературою, комплексне використання знань, вирішення деяких завдань за профілем майбутньої спеціальності.

Самостійна робота полягає у домашній підготовці студентів до аудиторних занять, самостійному виконанні завдань, виданих викладачем. Студент повинен самостійно опрацьовувати окремі монографії, статті з проблематики курсу, підібрані самостійно або рекомендовані викладачем.

Форми контролю знань студентів — усне опитування й індивідуальні співбесіди, індивідуальні завдання, письмові контрольні роботи та реферати.

Реферат складається з характеристики усіх питань самостійно складеного плану обраної теми та списку використаної літератури. Реферат оформлюється відповідним чином: титульний лист (де вказується тема реферату, назва курсу з якого він виконується, прізвище автора, факультет, курс, група), план реферату, а в кінці — список використаної літератури, який складається за алфавітом у відповідності до стандартних вимог щодо оформлення кожного з видів джерел. Зміст реферату може бути викладений студентом на семінарському занятті або обговорений з викладачем у індивідуальному порядку після чого студент отримує оцінку за свою роботу. Матеріали рефератів можуть бути використаними в процесі підготовки курсової та дипломної роботи, у доповідях на студентських наукових конференціях. Якість реферату викладач враховує, оцінюючи знання студента на заліку або іспиті.

Основні вимоги до реферату — наявність теоретичної основи, використання сучасного фактичного і статистичного матеріалу, конкретний виклад питань та чітких висновків за темою реферату.

Протягом семестру викладач контролює як студенти самостійно опрацювали і вивчили всі теми учбової дисципліни у відповідності до програми курсу, виконали завдання.

Теми, з яких студент не відвідував заняття, або одержав на занятті незадовільну оцінку, повинні бути вивченими самостійно і оцінені викладачем додатково, можливо у вигляді написання реферату.

ТЕМИ РЕФЕРАТИВ

1. Особливості здійснення грошових реформ у розвинених країнах Західної Європи.
2. Проблеми становлення спільної грошової системи у Європейському Союзі.
3. Побудова та функції Європейського центрального банку.
4. Розвиток системи кооперативних банків у країнах Західної Європи.
5. Механізми іпотечного кредитування та їх роль у розвитку ринків капіталу розвинених країн.
6. Розвиток ощадної справи в країнах Західної Європи.
7. Тенденції розвитку споживчого кредитування у сучасних банківських системах розвинених країн.
8. Тенденції універсалізації в банківських системах розвинених країн.
9. Глобалізація банківської діяльності: форми та перспективи.
10. Проблема незалежності центрального банку та види центральних банківських установ.

11. Проблеми забезпечення конвертованості національної валюти в країнах з перехідною економікою.
12. Проблеми стабілізації національних грошових систем у країнах з перехідною економікою.
13. Розвиток фінансових ринків у центрально- і східноєвропейських країнах.
14. Комерційні банки в країнах Східної Європи, їх роль у процесах формування ринкової економіки.
15. Роль держави у трансформаційних процесах країн Східної Європи.
16. Японія в інтеграційних процесах в Азіатсько-тихоокеанському регіоні.
17. Інфляційні процеси в нових індустріальних країнах Латинської Америки.
18. Фінансові ресурси нових індустріальних країн Південно-Східної Азії: джерела нагромадження, використання для забезпечення економічного розвитку.
19. Державне регулювання фінансових ринків у Південній Кореї та у Тайвані.
20. Фінансові ринки розвинених країн та їх глобалізація.
21. Фінансові ринки Японії 80–90-х років ХХ ст.: піднесення і спад.
22. Фінансова криза 90-х років ХХ ст. та її наслідки.

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Згідно з навчальним планом кожен студент заочної форми навчання повинен виконати контрольну роботу. Варіант контрольної роботи, яку потрібно виконати, визначається таким чином: обирається номер варіанта завдання відповідно до порядкового номеру букви алфавіту, з якої починається прізвище (з літери О — повторюється вибір згідно номерів завдань).

Приступаючи до виконання контрольної роботи, студент повинен вивчити теоретичний матеріал, який наведено у списку рекомендованої літератури, зібрати, проаналізувати та узагальнити практичний матеріал. Крім того слід використовувати нормативні та інструктивні матеріали, оволодіти методиками, які втілюють вітчизняний та зарубіжний досвід, ознайомитися з оглядом проблем функціонування грошово-кредитних систем, які друкуються в періодичних виданнях. Виконання завдань повинно супроводжуватися поясненнями та висновками.

Контрольна робота повинна висвітлити вміння слухачів коротко відповідати на поставлені питання, підбирати і використовувати для відповіді необхідний матеріал. При цьому слухачу необхідно врахувати, що механічне переписування тексту з літературних джерел, монографій, учбових посібників та ін. не буде зараховано, якщо воно буде надано без логічної послідовності, повного висвітлення питання.

Контрольна робота повинна бути оформлена на стандартних пронумерованих аркушах зброшурованих у папку учнівському зошиті. Обсяг роботи не менше 20 сторінок, на титульній сторінці необхідно вказати ВУЗ, кафедру, назву дисципліни, прізвище, ім'я, по батькові та домашню адресу. В роботі зазначити номери питань, у кінці роботи потрібно зробити висновки та подати список використаної літератури, вказати автора, повну назву книги (статті), міста, видавництва, року видання. На останній сторінці обов'язково поставити підпис слухача та дату написання роботи.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Предмет і значення курсу “Грошово-кредитні системи зарубіжних країн” для спеціалістів банківської справи.
2. Процеси валютної інтеграції в зарубіжних країнах.
3. Особливості функціонування довірливих фінансових установ у США та їх роль у забезпеченні руху фінансових ресурсів.
4. Особливості кредитної системи у країнах, що розвиваються, та проблеми її розвитку.
5. Обґрунтуйте необхідність розвитку фінансових ринків у країнах з перехідною економікою та визначте основні його напрями.

Варіант 2

1. Етапи розвитку грошових систем в економічно розвинених зарубіжних країнах та їх зміст.
2. Структура і принципи функціонування грошової системи країн з розвинутою економікою.
3. Функції фінансових посередників у зарубіжних країнах у забезпеченні руху фінансових ресурсів.
4. Федеральна резервна система США: структура і принципи функціонування.

5. Необхідність переходу до дволанкової структури кредитних систем у країнах з перехідною економікою.

Варіант 3

1. Грошові реформи, їх форми та роль у стабілізації грошових систем зарубіжних країн у ХХ ст.
2. Основні види фінансових установ у кредитних системах розвинених зарубіжних країн.
3. Комерційні банки США: особливості розвитку і функціонування у сучасних умовах.
4. Необхідність реформи “Біг Бенг” 90-х років у фінансовій системі Японії та етапи її здійснення.
5. Принципи функціонування мережі народних банків і банків Райффайзена в Німеччині та можливості їх використання у вітчизняній практиці.

Варіант 4

1. Інтеграційні процеси у розвитку грошових систем західноєвропейських країн: сучасний стан і наслідки.
2. Характеристика емісійних механізмів грошової системи в економічно розвинених зарубіжних країнах.
3. Універсальні банки Німеччини та їх роль у процесах концентрації банківського капіталу країни.
4. Функціонування кредитної системи Росії в умовах командно-адміністративної системи господарювання.
5. Банки розвитку у країнах, що розвиваються, та їх роль у забезпеченні економічного розвитку.

Варіант 5

1. Грошовий обіг у країнах, що розвиваються, та проблеми стабілізації.
2. Особливості функціонування зони євро.
3. Інвестиційні фінансові установи США та зростання їх ролі в процесах довгострокового фінансування економічного розвитку.
4. Особливості банківської системи Німеччини.

5. Процеси націоналізації банківського капіталу у повоєнній Франції: позитивні наслідки, можливість застосування досвіду націоналізації у вітчизняній практиці.

Варіант 6

1. Федеральна резервна система і грошовий обіг у США.
2. Характерні особливості функціонування британської банківської системи.
3. Особливості кредитно-грошового регулювання у Франції, функції банку Франції.
4. Система ощадкас у Німеччині: принципи функціонування та роль у розвитку кредитної системи країни.
5. Роль провідних японських банків у фінансуванні японської економіки, можливості використання цього досвіду у вітчизняній практиці.

Варіант 7

1. Грошова система Німеччини та функції бундесбанку.
2. Інфляційні процеси в країнах з перехідною економікою: чинники та механізми подолання.
3. Розвиток позичково-ощадних банків США в 70-х роках, наслідки їх діяльності для розвитку фінансових ринків країни.
4. Торгові банки в кредитній системі Великої Британії.
5. Депозитно-консигнаційні каси Франції та їх роль у довгостроковому фінансуванні економіки.

Варіант 8

1. Забезпечення конвертованості національної валюти в країнах з перехідною економікою.
2. Загальноекономічні та історичні чинники формування моделей банківської системи в зарубіжних країнах.
3. Фінансові ринки зарубіжних країн та основні види фінансових інструментів, що обертаються на них.
4. Комерційні банки нових індустріальних країн Південно-Східної Азії: особливості розвитку та функціонування.
5. Охарактеризувати діяльність провідних інвестиційних банків США та їх функції на ринку капіталу США.

Варіант 9

1. Грошово-кредитне регулювання в зарубіжних країнах: цілі та інструменти.
2. Провідні французькі комерційні банки та процеси диверсифікації в їх діяльності.
3. Японські комерційні банки та їх роль у розвитку кредитної системи країни.
4. Особливості регулювання банківської системи в США. Закон Гласса — Стигола, його роль у формуванні специфіки американської моделі банківської системи.
5. Проблеми розвитку фінансових ринків нових індустріальних країн.

Варіант 10

1. Інфляційні процеси у країнах з перехідною економікою й основні заходи антиінфляційної політики.
2. Характерні особливості функціонування провідних французьких ділових банків та їх роль у кредитуванні економіки країни.
3. Доми цінних паперів в Японії та принципи їх функціонування на фінансових ринках країни і світу.
4. Загальна характеристика фінансових інститутів позабіржового фондового ринку США та перспективи його розвитку.
5. Система небанківських фінансових установ у країнах, що розвиваються.

Варіант 11

1. Механізм формування грошово-кредитної політики в зарубіжних країнах.
2. Емісійні механізми грошової системи в зарубіжних країнах.
3. Британські клірингові банки та їх функції в грошово-кредитній системі країни.
4. Універсальні банки Німеччини та процеси концентрації банківського капіталу.
5. Мережа установ спільного та кооперативного кредитування Франції та її роль у фінансуванні малого бізнесу.

Варіант 12

1. Грошовий ринок Великої Британії: особливості організації та регулювання.
2. Сучасна структура грошової маси у розвинених країнах.
3. Кредитні установи дореволюційної Росії.
4. Розвиток ощадної справи в Німеччині та можливість використання досвіду у вітчизняній практиці.
5. Структура фінансових ринків зарубіжних країн та їх функції в економіці.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ СТУДЕНТІВ

1. Предмет, метод і завдання курсу “Грошово-кредитні системи зарубіжних країн”.
2. Функції грошово-кредитної системи в економіці зарубіжних країн.
3. Поняття моделі кредитно-грошової системи та її структурні елементи.
4. Історичні, географічні, соціально-культурні, економічні чинники, їх вплив на формування моделей грошово-кредитних систем.
5. Фінансові ринки: структура, функції та роль у розвитку сучасної грошово-кредитної системи в економіці зарубіжних країн.
6. Види фінансових посередників та їх функції.
7. Грошова система: поняття, основні елементи та функції.
8. Національна валютна система: поняття та елементи.
9. Інфляційні процеси в економіці зарубіжних країн і грошово-кредитна політика.
10. Ринки грошей, типи та механізми їх функціонування.
11. Золотий стандарт і сталість грошово-кредитних систем.
12. Перехід від металевих до паперових грошових систем під час Першої світової війни.
13. Фінансові ринки, їх структура, функції та роль у розвитку сучасної грошово-кредитної системи в економіці зарубіжних країн.
14. Грошово-кредитна політика держави: цілі та інструменти.
15. Грошово-кредитні реформи та їх вплив на розвиток грошово-кредитних систем.
16. Світова економічна криза 1923–1933 рр., її особливості й наслідки для кредитних систем.
17. Закономірності розвитку грошових і кредитних систем у другій половині ХХ ст.

18. Грошові та кредитні системи на сучасному етапі розвитку.
19. Поняття і структура кредитної системи, види кредитних установ.
20. Концентрація й централізація банківського капіталу.
21. Універсалізація та інтернаціоналізація банківської діяльності.
22. Банківські монополії та їх форми, транснаціональні банки.
23. Інтегрування національних грошових систем.
24. Західноєвропейська інтеграція та перехід до євро: цілі й основні етапи.
25. Конкуренція в банківській сфері.
26. Банківська криза: поняття, причини, форми й наслідки.
27. Основні ознаки моделей банківських систем у країнах з розвинуеною ринковою економікою: англійської, американської, німецької та японської.
28. Взаємозв'язок банків і промисловості та особливості структури фінансового ринку.
29. Контроль за діяльністю комерційних банків.
30. Інтеграційні процеси і розвиток банківських систем.
31. Еволюція грошової системи США.
32. Федеральна резервна система і грошовий обіг у США.
33. Комерційні банки США: особливості розвитку та функціонування.
34. Закон Гласса — Стигола 1933 р. і його роль у формуванні специфіки американської моделі банківської системи.
35. Позичково-ощадні банки в США та їх діяльність на фінансових ринках.
36. Договірні фінансові установи США та зростання їх ролі.
37. Інвестиційні банки США та їх функції на ринку капіталу США.
38. Моноцентрична модель фондового ринку США.
39. Позабіржовий ринок США та його інститути.
40. Грошовий обіг у Великій Британії та його регулювання.
41. Стерлінгова зона та принципи її функціонування.
42. Комерційні банки Великої Британії.
43. Британські вексельні контори та їх роль на грошовому ринку.
44. Британські торгові дома та їх роль у розвитку фондового ринку.
45. Грошова система Німеччини та функції бундесбанку.
46. Універсальні банки Німеччини та процеси концентрації банківського капіталу.
47. Місце універсальних банків у банківській системі Німеччини.
48. Мережа народних банків і банків Райффайзена.
49. Система ощадкас у Німеччині.

50. Фондовий ринок Німеччини та перспективи його розвитку.
51. Особливості кредитно-грошового регулювання у Франції та функції банку Франції.
52. Зона франка та особливості її функціонування.
53. Характерні особливості французьких комерційних банків.
54. Провідні французькі комерційні банки.
55. Особливості процесів концентрації банківського капіталу у Франції.
56. Хвилі націоналізації у Франції: чинники та наслідки.
57. Французькі ділові банки та специфіка їх діяльності.
58. Мережа спільного та кооперативного кредитування Франції.
59. Депозитно-консигнаційні каси Франції та їх роль у довгостроковому фінансуванні економіки.
60. Грошова система Японії: еволюція та сучасний стан.
61. Роль ени у світовій валютній системі.
62. Особливості грошово-кредитної політики банку Японії.
63. Японські комерційні банки.
64. Процеси концентрації банківського капіталу в Японії.
65. Роль японських банків у створенні дзайбацу.
66. Провідні японські банки, їх роль у фінансуванні економіки.
67. Доми цінних паперів у Японії.
68. Фінансовий ринок Японії: розвиток і сучасний стан.
69. Зміст основних етапів еволюції грошової системи Росії.
70. Розвиток кредитної системи Росії та її трансформація в умовах переходу до ринку.
71. Розвиток фінансового ринку в Росії в сучасних умовах.
72. Проблеми становлення національних грошових систем у країнах з перехідною економікою.
73. Інфляційні процеси в перехідних економіках: чинники та механізми подолання.
74. Формування дволанкової структури кредитних систем у країнах з перехідною економікою.
75. Роль і функції центральних банків у країнах з перехідною економікою.
76. Система комерційних банків у країнах з перехідною економікою.
77. Проблеми формування та розвитку фінансових ринків у країнах з перехідною економікою.
78. Становлення національної грошової системи та проблеми її стабілізації в нових індустріальних країнах.

79. Центральний банк та особливості регулювання грошово-кредитної системи в нових індустріальних країнах різних регіонів світу.
80. Роль комерційних банків нових індустріальних країн у забезпеченні економічного зростання.
81. Фінансові кризи і реформування фінансових ринків у нових індустріальних країнах.
82. Загальні особливості фінансових систем країн, що розвиваються.
83. Система банків у країнах, що розвиваються.
84. Розвиток ринків капіталу в країнах “третього світу”.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Анулова Г. Н.* Денежно-кредитное регулирование: опыт развивающихся стран. — М.: Финансы и статистика, 1991.
2. *Ассонов Г. Ф., Хуторенко О. А., Шаблин А. Н.* Особенности экономической культуры в США, Японии, странах Западной Европы. — М., 1996.
3. *Богданов О. С., Сергеев Б. И.* Зарубежные интересы японских банков. — М.: Междунар. отношения, 1991.
4. *Бойко П. А., Романова И. Н.* Финансовые кризисы 90-х гг. — М., 1999.
5. *Гроші та кредит / За ред. М. Н. Савлука.* — К.: Либідь, 2000.
6. *Денежное обращение и кредит капиталистических стран / Под ред. Л. И. Красавиной.* — М.: Финансы, 1988.
7. *Деньги. Кредит. Банки / Под ред. Е. Ф. Жукова.* — М., 1999.
8. *Деятельность банков. Современный опыт США.* — М., 1992.
9. *Долан Дж.* Деньги, банки и кредитно-денежная политика. — СПб., 1994
10. *Жуков Е. Ф.* Инвестиционные институты. — М., 1998.
11. *Иванов В. М., Софіщенко І. Я.* Грошово-кредитні системи зарубіжних країн. — К.: МАУП, 2001.
12. *Кураков Л. П.* Современные банковские системы. — М., 2000.
13. *Матук Ж.* Финансовые системы Франции и других стран. — М., 1996.
14. *Миллер Р. Л., Ван-Хуз Д. Д.* Современные деньги и банковское дело. — М., 2000.
15. *Миловидов В. Д.* Современное банковское дело: опыт США. — М.: Изд-во Моск. ун-та, 1992.
16. *Мишкін Ф. С.* Економіка грошей банківської справи і фінансових ринків. — К., 1998.

17. *Нуреев Р. М.* Деньги, банки и кредитно-денежная политика. — М., 1997.
18. *Общая теория денег и кредита / Под ред. Е. Ф. Жукова.* — М., 1999.
19. *Строев Е. О.* Экономика Содружества Независимых Государств накануне третьего тысячелетия. — СПб., 1998.
20. *Тодаро М.* Экономическое развитие. — М., 1997.
21. *Усов В. В.* Деньги. Денежное обращение. Инфляция. — М., 1999.
22. *Усоскин В. М.* Современный коммерческий банк: управление и операции. — М.: Все для Вас, 1993.
23. *Федоренко В. М., Федоренко А. В.* Денежное обращение и кредит при капитализме. — К.: Выща шк., 1989.

МАУП

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Грошово-кредитні системи зарубіжних країн”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Грошово-кредитні системи зарубіжних країн”	5
Рекомендації щодо організації самостійної роботи	12
Теми рефератів	13
Вказівки до виконання контрольної роботи	14
Завдання для контрольних робіт	15
Питання для самоконтролю студентів	19
Список рекомендованої літератури	22

Відповідальний за випуск
Редактор
Комп’ютерна верстка

Ю. В. Нешкуренко
Л. С. Тоболіч
Т. Г. Замура

Зам. № ВКЦ-979

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП